

U.G. 5th Semester Examination - 2024

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-11

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. Answer any ten of the following questions in Sanskrit language in Devanāgarī Scripts:

2×10=20

- ऋग्वेदस्य प्रथमसूक्तं केन छन्दसा विधृतम्? सूक्तस्यास्य ऋषेर्परिचयम् उल्लिख्यताम्।
- “हीतारं रत्नधातमम्” — अत्र कोरवगम्यते? स कथं ‘रत्नधातमदूषेण’ वण्यते?
- “अग्निना रयिमश्नवत्” — ‘रयि’शब्दस्य कोऽर्थः? तस्य वैशिष्ट्यम् आलोच्यताम्।
- के च प्रातर्याविदेवाः? ते कदा स्तूयन्ते?
- अग्निसूक्ते अग्निदेवः ‘कविक्रतु’रिति कथम् अभिहितः?
- अक्षसूक्तस्य ऋषेः मातापितृनामोल्लेखपूर्वकं परिचयं विव्रियताम्।
- अक्षसूक्तस्य देवतायाः वैशिष्ट्यं कीदृशम्?

[Turn Over]

- h) अक्षानां संख्या कति? ते केन निर्मिता?
- i) “द्वेष्टि श्वश्रूरप जाया रुणद्धि” — कस्य जाया कम् कथम् अपरुणद्धि?
- j) “न जानीमी नयता वद्धमेतम्” — कमुद्धिश्य कः एवं वदति?
- k) ‘अन्येषामस्तमुपनक्तमेति’ — ‘अस्त’शब्दस्य वैदिकशब्दान्तरम् प्रदीयताम्। अस्य शब्दस्य कोऽर्थः?
- l) “स दाधार पृथिवी द्यामुतेमां” — ‘स’इत्यनेन को वर्ण्यते? स कदा समवर्तत?
- m) सामनस्यसूक्तं कुत्र लभ्यते? ‘सामनस्य’शब्दस्य कोऽर्थः?
- n) भूमिसुक्ते प्राप्तं पृथिव्याः विशेषणद्वयं प्रदीयताम्।
- o) शून्यस्थानं पूर्णं कुरुः—
कस्मै _____ हविषा विधेम।

2. Answer any four of the following questions:

5×4=20

- a) Translate into Bengali or English (any one):
- i) स नः पितेर्व सुनवे-
ऽग्ने सूपायनी भव।
सचस्वा नः स्वस्तये॥
- ii) प्रावेपा मा बृहतो मादयन्ति
प्रवातेजा इरिणे वर्वतानाः।
सोमस्येव मौजवतस्य भक्षो
विभीर्दकी जागर्विर्महामच्छान्॥

b) Translate into Bengali or English (any one):

- i) तद् यथा तृणजलायुका तृणस्यान्तं गत्वान्यमाक्रममाक्रम्य
आत्मानमुपसंहरति एवमेवायमात्मेदं शरीरं निहत्याविद्यां
गमयित्वान्यमाक्रममाक्रम्य आत्मानमुपसंहरति।
- ii) अथ ह याज्ञवल्क्यस्य हे भार्ये वभूवतु मैत्रेयी च कात्यायनी
च; तयोर्ह मैत्रेयी ब्रह्मवादिनी वभूव, स्त्रीप्रज्ञैव तर्हि कात्यायनी,
अथ ह याज्ञवल्क्योऽन्यद्वृत्तमुपाकरिष्यन्।

c) Write short notes on any two of the following:

- i) प्रातरनुवाक्
ii) विनियोगः
iii) अभिप्लवषडहः
iv) तृतीयसवनम्

d) Give the पदपाठ of the 2(a)(i) OR 2(a)(ii).

e) Write briefly the essence of सामनस्यसूक्त।

f) Write a short note on Vedic स्वर।

3. Answer any two of the following questions:

(One must be written in Sanskrit language in Devanāgarī Scripts): 10×2=20

- a) Give a pen picture of the life of कितव as described in अक्षसूक्त।
- b) Bring out the significance of शिवसंकल्पसूक्त।

c) Explain in Sanskrit: (any one)

i) यहङ्ग दाशुषे त्व-
मनै भद्रं करिष्यसि।
तवेत्तत् सत्यमङ्गिरः॥

ii) अन्धं तमः प्रविशन्ति
येरविद्यामुपासते
ततो भूय श्व ते तमी
य उ विद्यायां रताः॥

d) Write a comprehensive note on Vedic Declension.

OR

Write a note on विनियोग।